

**IETEIKUMI IEPIRKUMOS,
KAS IETVER DARBA AIZSARDZĪBAS
LĪDZEKĻU IEGĀDI**

Darba aizsardzības likums nosaka darba devējam prasības par drošas un nekaitīgas darba vides nodrošināšanu. Lai īstenotu likumdošanas normas, darba devējam nepieciešams iegādāties dažādus darba aizsardzības līdzekļus, kas ir saistīti ar darba vidi, līdz ar to var rasties nepieciešamība veikt iepirkumu.

Lai atvieglotu pasūtītājiem darba aizsardzības prasību īstenošanu, tai skaitā, Ministru kabineta 2002. gada 20. augusta noteikumu Nr. 372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus” un 2016. gada 9. marta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/425 „Par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK” u.c. normatīvo aktu prasības, kā arī, lai nodrošinātu godīgu konkurenci un pilnveidotu kvalitāti iepirkumos darba aizsardzības jomā, **Darba aizsardzības kompetento institūciju biedrība (DAKIB)** ir sagatavojusi rekomendācijas organizācijām, kuras plāno individuālo aizsardzības līdzekļu (darba apģērbu un aizsargapģērbu, apavu, cimdu u.c. darba aizsardzības līdzekļu (IAL)) iepirkumus:

1. Ieteicamās darbības pirms nolikuma sagatavošanas

Pirms nolikuma sagatavošanas un iepirkuma organizēšanas nepieciešams veikt šādus pasākumus:

1.1. Uzņēmumā vai organizācijā ir jāveic darba vides riska faktoru novērtējums. Ja nepieciešams, jāveic laboratoriskie mērījumi.

Tikai pēc darba vides riska faktoru novērtējuma ir iespējams noteikt, ar kādiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem ir jānodrošina nodarbinātie!

1.2. Jānosaka aizsardzības līdzekļiem nepieciešamos raksturlielumus marķējumam, lai nodrošinātu efektīvu aizsardzību pret attiecīgo darba vides riska faktoru.¹

Piemēram, nolikuma specifikācijā nav pareizi norādīt „respirators”. Pareizi ir norādīt elpošanas aizsarglīdzekļa veidu un marķējumu - „preputeķļu maska FFP1 ar izelpas vārstu”.

1.3. Jākonsultējas ar nodarbinātajiem par piemērotāko IAL veidu.

Piemēram, austiņām un ausu ieliktniem var būt vienādas aizsargīpašības (trokšņa slāpēšanas rādītāji), bet, atkarībā no veicamā darba specifikas, darbinieki var izvēlēties tiem ērtāko un piemērotāko dzirdes aizsarglīdzekļa veidu.

1.4. Jāsagatavo un jāapstiprina nodarbinātiem izsniedzamo IAL sarakstu, kurš korelējas ar darba aizsardzības instrukcijām un darba vides riska faktoru novērtēšanas pārskatiem. IAL sarakstā jānorāda IAL nosaukumu un veidu, raksturlielumus, kā arī piemērojamo(s) standartu(s), pēc kura prasībām tas izgatavots un attiecīgi marķēts.

2. Nolikuma sagatavošana

2.1. Pretendentu kvalifikācijas prasības.

IAL pielieto, kad nav iespējams izvairīties no darba vides riska faktora iedarbības vai to nav iespējams mazināt, lietojot kolektīvos aizsardzības līdzekļus vai ieviešot nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus. Arī saskaņā ar Darba aizsardzības likumu nodarbinātajiem ir tiesības atteikties no darba veikšanas, ja viņu rīcībā nav nodoti IAL. Tas nozīmē, ka pasūtītājam ir jāparedz un jāsamazina riski, kas saistīti ar iespējamiem IAL piegādes traucējumiem vai līguma pārtraukšanu. Tāpēc iepirkuma nolikumā pirms tehniskās specifikācijas un/vai cenu piedāvājuma vērtēšanas jāparedz pretendentu kvalifikācijas pārbaudi.

¹ Pasūtītājam jāņem vērā, ka prasības attiecībā uz marķējumu nosakāmas saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 21.pantu

2.1.1. Pretendenta iepriekšējā pieredze un IAL piegādes apjomi.

Jāpārbauda, vai pretendents darbojas attiecīgajā segmentā, jo ļoti riskanti ir noslēgt ilgtermiņa piegādes līgumu ar uzņēmumu, kura iepriekšējā vai arī patreizējā galvenā darbība nav saistīta ar individuālo aizsardzības līdzekļu tirdzniecību vai izplatīšanu.

Par pierādījumu var kalpot pretendenta informācija vai apliecinājums par iepirkuma priekšmetam līdzīgiem darījumiem (piegādes apjomiem) iepriekšējo trīs gadu laikā, piemēram:

Klienta nosaukums	Iepirkumu priekšmets	Gads	Apjoms (vienības un/vai summa)	Klienta kontakta personas dati
AS „XXXX”	Mehāniski izturīgi cimdi ar marķējumu 4221 pēc LVSEN388 vai ekvivalents	20xx 20xx 20xx	960 pāri 1020 pāri 1180 pāri	Mārtiņš B. 29xxxxxx Martins.b@xxxx.lv
SIA „ABCDE”	Mehāniski izturīgi cimdi ar marķējumu 4221 pēc LVSEN388 vai ekvivalents	20xx 20xx 20xx	460 pāri 520 pāri 500 pāri	Ilze A. 29xxxxxx ilze.a@abcde.lv

2.1.2. Informācija par pretendenta finansiālo stāvokli.

Uzņēmumi, kuri strādā bez peļņas, ar zaudējumiem vai arī pēdējā laikā nav veikuši nekādas finansiālas darbības, var jebkurā brīdī bankrotēt vai nebūt spējīgi piegādāt pasūtītājam nepieciešamos IAL finanšu līdzekļu trūkuma dēļ. Tas var radīt pasūtītājam nopietnas problēmas un zaudējumus. Jauna iepirkuma organizēšana, līgumu pārslēgšana var aizņemt zināmu laiku. Savukārt IAL neesamība darba vietās var izraisīt dīkstāvi, jo saskaņā ar Darba aizsardzības likumu nodarbinātajam ir tiesības atteikties no darba veikšanas, ja viņa rīcībā nav nodoti nepieciešamie IAL (18. panta otrā daļa). Tāpēc nepieciešams izvērtēt pretendenta finansiālo stāvokli un pamata rādītājus iepriekšējos 3 pārskata gados, piemēram, pretendenta apgrozījumu, peļņu vai zaudējumus, pašu kapitālu, likviditātes koeficientu.

2.1.3. Informācija par sadarbības partneriem.

Praksē preču realizācija visbiežāk notiek caur izplatītājiem, kuriem ir cieša sadarbība ar ražotājiem. Pasūtītājs var izvirzīt prasības attiecībā uz nepieciešamo servisu līguma izpildē un izvērtēt piegādātāja iespējas nodrošināt servisu, piemēram, nosakot prasību par to, ka pretendents ir attiecīgo preču oficiālais izplatītājs vai tam ir vienošanās par sadarbību ar ražotāju vai oficiālo izplatītāju par nepieciešamā servisa nodrošināšanu.

2.2. IAL atbilstības novērtēšana².

Lai novērtētu IAL atbilstību normatīvo aktu prasībām, pasūtītājs ir tiesīgs pieprasīt no pretendenta izstrādājuma atbilstības deklarāciju vai tipa pārbaudes (ES) sertifikāta kopiju, kā arī IAL paraugus, kur skaidri norādīts IAL marķējums atbilstoši piemērojamam standartam.

Pasūtītājs nedrīkst prasīt no pretendenta IAL materiālu vai IAL sastāvdaļu testēšanas pārskatus (sertifikātus, protokolus), jo saskaņā ar 2016. gada 9. marta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/425 „Par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK” V pielikuma 2.punktā ir jāveic visa izstrādājuma tipa pārbaude.

Ja pasūtītājam ir nepieciešama papildu informācija par iepirkuma priekšmetu vai tehniskie dati, ir iespējams pieprasīt no pretendenta izstrādājuma tehnisko specifikāciju un/vai lietošanas instrukciju.

Ja pasūtītājam rodas šaubas par iesniegto tipa pārbaudes sertifikātu, viņam ir tiesības griezties Valsts darba inspekcijā vai Patērētāju tiesību aizsardzības centrā ar lūgumu apstiprināt sertifikāta esamību un spēku Eiropas Kopienā.

² Vērtējot pretendenta tehniskā piedāvājuma atbilstību, pasūtītājam jāņem vērā Publisko iepirkumu likuma 21. un 22.panta regulējums

2.3. Paraugu iesniegšana, pieprasīšana.

Ja pasūtītājs iepirkuma nolikumā paredz paraugu iesniegšanu, tad piedāvājuma iesniegšanas termiņš jāparedz samērīgs, jo jāņem vērā nepieciešamais laiks paraugu izgatavošanai un/vai piegādei.³

2.4. Tehnisko specifikāciju sagatavošana⁴.

Iepirkuma tehniskajām specifikācijām jāatbilst IAL sarakstam, kuru apstiprina organizācijas vadītājs.

Tehniskajās specifikācijās pie iepirkuma priekšmeta apraksta jāiekļauj atbilstība 2016.gada 9.marta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2016/425 „Par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK” (piemēram, lietusmētelis ar CE marķējumu vai lietusmētelis atbilstoši LVS EN 343 standartam), kā arī nepieciešamos raksturlielumus un/vai marķējumu pēc attiecīgā piemērojamā standarta (piemēram, „darba sandales S1P SRC, LVSENISO 20345”, „austiņas SNR28, LVSEN 352-2”).

Nav ieteicams pie priekšmetu apraksta pārrakstīt no piemērojamā standarta visu informāciju, kas jau ir iekļauta IAL raksturlielumā un parādās marķējumā. Piemēram, teksta vietā „Drošības apavi, pirkstu aizsargkape ar triecienuizturību līdz 200J, starpzole ar izturību 1100N, antistatiskā, neslīdošā, eļļas un benzīna izturīgā zole, trieciena uztveres spēja papēža daļā līdz 20J, ...”, pietiekami būtu norādīt „Darba kurpes S3”, jo viss šis apraksts ir iekļauts marķējumā S3 pēc LVS EN ISO 20345.

Pretendentam jādod iespēja piedāvāt IAL ar lielākiem raksturlielumiem, proti, labākām aizsardzības īpašībām, un iepirkuma komisijai tie būtu jāizvērtē, ja iepirkuma nolikumā tas tiek paredzēts.

Tehniskajās specifikācijās skaidri jānorāda nepieciešamo piegādes apjomu (gabalos vai pāros). Pasūtītājs iepirkuma dokumentācijā var norādīt arī minimālo garantēto iepirkuma apjomu, ko pasūtītājs konkrētās preču pozīcijās līguma darbības periodā apņemas piegādāt.

Lai mazinātu iespējamo strīdu vai lobēšanas pazīmes, pasūtītājam pie iepirkuma priekšmeta apraksta jāizvairās no konkrēta ražotāja (zīmola) minēšanas tehniskajā specifikācijā bez papildinājuma „vai ekvivalents”. Tāpat nav pareizi Tehniskajās specifikācijās nosaukt izstrādājumam tikai vienu krāsu (ja tas nav saistīts ar piemērojamo standartu prasībām) vai arī tiešu svaru. Šādā gadījumā tiek izslēgti alternatīvie un, iespējams, izdevīgākie piedāvājumi, kas nodrošina nodarbinātajiem lielāko aizsardzību un/vai komfortu.

Tehnisko specifikāciju paraugu krāsotājiem (prof.kods.7131) sk. zemāk.

Tehniskās specifikācijas (piemērs). Iepirkuma identifikācijas Nr. XXXXXXXX

Nr. p.k.	IAL veids, nosaukums, apraksts	Marķējums (raksturlielumi, minimālās prasības), piemērojamais standarts	Mērvienība	Daudzums
1	Universāla, daudzkreiz lietojamā pusmaska krāsošanas darbiem paredzēta lietošanai ar 2 filtriem. Iespējams komplektēt ar gāzes filtriem un putekļu filtriem kopā, kā arī lietot tikai ar putekļu filtriem vai	LVS EN 140 vai ekvivalents	Gab.	20

³ Nosakot prasības attiecībā uz preču paraugu iesniegšanu, pasūtītājs ņem vērā Publisko iepirkumu likuma 41.panta astotajā daļā noteikto;

⁴ Sagatavojot tehniskās specifikācijas, pasūtītājs ņem vērā Publisko iepirkumu likuma 20.panta regulējumu

Nr. p.k.	IAL veids, nosaukums, apraksts	Marķējums (raksturlielumi, minimālās prasības), piemērojamais standarts	Mērvienība	Daudzums
	tikai ar gāzes filtriem. Izmēri – S, M, L			
2	Gāzes filtrs pusmaskai poz.1 aizsardzībai pret organiskām gāzēm un tvaikiem ar var. temp. >65°C	A1, LVS EN 14387 vai ekvivalents	Gab.	40
3	Pret putekļu filtrs pusmaskai poz.1 no smalkiem toksiskiem putekļiem, dūmiem, ūdens miglas, aerosoliem. Lietojams atsevišķi vai kopā ar gāzes filtru bez papildus adapteriem.	P2 R, LVS EN 143 vai ekvivalents	Gab.	40
4	Pret trokšņa ausu ieliktņi. Konusa veida, vienreizlietojami, no mīksta PU materiāla.	SNR35, LVS EN 352-2 vai ekvivalents	Pāris	200
5	Dabīgās ādas darba drošības kurpes, nemetāliska aizsargkape un nemetāliska starpzoles aizsardzība. Apavu izmēru skala: no 38 līdz 48 (Eiropas izmēru skala).	S1 P, LVS EN ISO 20345 vai ekvivalents	Pāris	150
6	Darba uzvalks (jaka un puskombinezons). Brīva silueta plāna jaka no vienas krāsas auduma, bez odes. Aizdare ar rāvējslēdzēju, pāri aizdarsloksne ar līplentām. Krūšu daļā, divas simetriskas kabatas ar pārloku. Puskombinezons ar bikšu daļu, krūšu lacīti un paaugstinātu muguras daļu, kas savienojas ar garumā regulējamām lencēm un plastmasas sprādzēm. Bikšu daļas priekšpusē, abās pusēs, simetriskas sānu kabatas. Audums: 65/35 ± 5% poliesteris/kokvilna. Izmēri: no 44 līdz 62 vai no S līdz XXXL	CE zīme	Kompl.	40
7	Vienreizējās lietošanas ķīmiski izturīgs kombinezons ar kapuci. Piemērots aerosola krāsošanai, tīrīšanai. Izmēri: S-XXXL	Tips 5, LVS EN ISO 13982-1; vai ekvivalents Tips 6, LVS EN 13034 vai ekvivalents	Gab.	200
8	Pieguļošas, nosegtas aizsargbrilles no bezkrāsas polikarbonāta (vai ekvivalents) ar paplašinātu sfērisko formu, ar iespēju valkāt virs optiskām brillēm. Elastīga galvas lenta, nodrošina paaugstinātu komfortu. Neaizsvīstošas ar netiešo ventilāciju, aizsargbrilles nodrošina	2 – 1.2 1 BT 3 4 9 LVS EN 166 vai ekvivalents un LVS EN170 vai ekvivalents	Gab.	80

Nr. p.k.	IAL veids, nosaukums, apraksts	Marķējums (raksturlielumi, minimālās prasības), piemērojamais standarts	Mērvienība	Daudzums
	aizsardzību pret ķīmisku vielu iedarbību			
9	Ķīmiski un mehāniski izturīgi aizsarg cimdi piemēroti aerosola krāsošanai, darbiem ar šķīdinātājiem (acetons). Materiāls - dabīgs latekss. Aizsargcimdu garums ne mazāks par 320 mm. Izmēri no 7 līdz 10	AKL, LVS EN 374 vai ekvivalents X121, LVS EN 388 vai ekvivalents	Pāris	200

Ja nepieciešamo iepirkuma priekšmetu sortiments ir liels, ieteicams iepirkumu (specifikācijas) sagatavot pa daļām (lotēm), piemēram:

- galvas un sejas aizsarglīdzekļi;
- darba apavi;
- darba apģērbi un aizsargapģērbi;
- aizsargcimdi.

3. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšana

3.1. Piedāvājumu izvērtēšanas kārtība.

Piedāvājumi tiek vērtēti sekojošā secībā:

- 3.1.1. Iesniegto dokumentu un pretendenta kvalifikācijas pārbaude;
- 3.1.2. Tehniskā piedāvājuma atbilstība tehniskajām specifikācijām - tikai tiem pretendentiem, kuri ir izturējuši kvalifikācijas pārbaudi;
- 3.1.3. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvērtēšana – tikai tiem pretendentiem, kuri izgājuši kvalifikācijas pārbaudi un tehniskās specifikācijas atbilstību.

Vēlams katru vērtēšanas posmu protokolos noformēt atsevišķi.

3.2. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšana.

Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanu vēlams veikt par visu plānoto (nepieciešamo) iepirkuma apjomu vai, ja tas nav zināms, var vērtēt provizorisku preču grozu, taču šis rādītājs ir tikai indikatīvs un paredzēts saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanai.

Nav ieteicams salīdzināt piedāvājumus, kas sagatavotas par 1 vienību katrā pozīcijā, jo atkarībā no pasūtītājam nepieciešamajiem preču veidiem un apjomiem, rezultātā piedāvājums var nebūt izdevīgākais!

Piedāvājumu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	Maksimālais punktu skaits	Vērtēšanas kritēriji
Piedāvājuma cena (C)	70 punkti	Pretendentu piedāvājumu cenām vērtēšanas kritēriju punktus (C) aprēķina, izmantojot šādu formulu: $C = C_x / C_y \times C_m$, kur: C_x – zemākā piedāvājuma cena; C_y – vērtējamā piedāvājuma cena; C_m – nolikumā noteiktais maksimālais punktu skaits cenai = 70.

Kritērijs	Maksimālais punktu skaits	Vērtēšanas kritēriji
Papildu punkti tehniskajam piedāvājumam (P)	1 punkts	Pretendenta piedāvātais preču garantijas termiņš ir lielāks par tehniskajās specifikācijās noteikto minimālo garantijas termiņu ⁵
	2 punkti	Preču pasūtīšanas ērtums⁶: 1 punkts - pretendenta tīmekļvietnē ir publicēts tā piedāvāto preču katalogs; 1 punkts – precī no kataloga ir iespējams pasūtīt elektroniski
	1 punkts	Piedāvāto preču derīguma termiņš ir vismaz 12 mēneši no preces piegādes brīža⁷
	1 punkts	Izmēru skala: (piedāvātā izmēru skala ir detalizētāka, kā tehniskajā specifikācijā minimāli noteikts un ļauj izvēlēties arī starpizmērus vai citus parametrus, kas nodrošina lietošanas ērtumu)
	5 punkti ⁸	Piedāvātās preces raksturlielumi pārsniedz tehnisko specifikāciju prasības:⁹ 1 punkts par katru piedāvāto preci, kas pārsniedz tehnisko specifikāciju prasības
Kopējais maksimālais iegūstamais punktu skaits (S)	X ¹⁰	Kopējo punktu skaitu iegūst pēc sekojošas formulas: $S = P + C$, kur: P – Papildu punkti tehniskajam piedāvājumam C – Finanšu piedāvājuma vērtējums

Par saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu iepirkumā vai katrā iepirkuma daļā (lotē) tiks atzīts piedāvājums, kas ieguvis vislielāko novērtējuma punktu kopsummā vai piedāvājums, kas ieguvis lielāko punktu skaitu, vērtējot piedāvājuma izvēles grozu, ko pasūtītājs iepriekš noteicis iepirkuma nolikumā (šādā veidā pasūtītājam ir jāvērtē tikai nozīmīgākās vai biežāk pasūtāmās preces).

Pasūtītājam ir jāvērtē, vai tehniskā piedāvājuma vērtēšanā noteiktie papildu punkti ir attiecināmi uz iepirkuma līgumi un dos kādu faktisku labumu pasūtītājam. Nav ieteicams izvirzīt kritērijus, ja tie nenodrošina ērtāku, kvalitatīvāku, efektīvāku līguma izpildi.

⁵ Pasūtītājam jāvērtē, vai ilgāks garantijas termiņš tam vispār ir priekšrocība, ņemot vērā konkrēto IAL specifiku;

⁶ Jāņem vērā, ka precei, ko pasūtītājs plāno pasūtīt ir jāatbilst tām specifikācijām un cenai, ko tas ir vērtējis iepirkuma procedūras ietvaros;

⁷ Piemēro tik precēm, cik nepieciešams, iepriekš nosakot to tehniskajās specifikācijās;

⁸ Ieteicams noteikt, cik maksimāli šādas preces var būt piedāvājuma ietvaros vai izveidot vērtēšanas grozu, pasūtītājs atbilstoši savai vajadzībai var noteikt citu punktu skaitu;

⁹ Iepirkuma nolikumā ir jānosaka, kādas īpašības pasūtītājs uzskatīs par priekšrocību, piemēram, Tehniskās specifikācijas 9.punktam piedāvātie aizsargcimdi papildus atbilst standarta EN374-1:2016 prasībām un tās rādītāji ir AKLNPT, kas nodrošina papildus aizsardzību arī pret citām ķīmiskām vielām.

¹⁰ Punktu skaits atkarīgs no izvēlētajiem kritērijiem